

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry -
Helsingfors naturskyddsförening rf
Kotkankatu 9
00510 Helsinki
helsy@sll.fi

Helsingin kaupunki
Kirjaamo
Kaupunkisuunnitteluvirasto
PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Asia: Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen (Helsy) mielipide Vartiosaaren maankäyttövaihtoehdoista

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys r.y. – Helsingfors naturskyddsförening r.f. (Helsy) on Suomen luonnonsuojeluliiton, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin ja Natur och Miljön paikallisyhdistys Helsingissä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää monimuotoisen luonnon ja elinkelpoisen ympäristön sekä kulttuuri- ja rakennusperinnön hoitoa ja varjelua.

Yhdistys on tutustunut esitettyihin Vartiosaaren maankäyttövaihtoehtoihin ja lausuu niistä mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä suunnittelualueesta

Vartiosaari kuuluu Helsingin mereisten metsäsaarten valioihin Kuninkaansaaren ja Vallisaaren ohella. Sillä on myös korvaamaton merkitys metsäisenä ”askelkivenä” Laajasalon itäosan ja Ramsinniemen välissä.

Alueen virkistyskäyttömahdollisuuksien hallittu kehittäminen on perusteltua. Tämä tulisi kuitenkin toteuttaa tavalla, joka kunnioittaa saaren nykyistä erityisluonnetta. Manner-Helsingin näkökulmasta saari on eksoottinen. Sen ranta-alueiden kulttuurihistoria ja saaren sisäosiin (ja muutamiin luontoalueina säilyneisiin ranta-alueisiin) keskittyvät monipuoliset luontoarvot luovat hyvän pohjan sille, että entistä suurempi joukko ihmisiä voisi käyttää saarta valistuneeseen virkistäytymiseen.

Esitetyistä vaihtoehdoista

Vaihtoehdot B ja C merkitsisivät huomattavan arvokkaan luonto- ja virkistysalueen tuhoamista. Vaihtoehtojen jatkokehittäminen on paitsi helsinkiläisten veronmaksajien rahojen tuhlaamista myös maankäyttö- ja rakennuslain sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaista.

Helsingin Luonnonsuojeluyhdistys ry

Yhdistyksen mielestä jatkotyönä tulisi muodostaa vaihtoehdon A (virkistys) pohjalta uusi, toteuttamiskelpoinen vaihtoehto (virkistys- ja luontoalue), jossa aluetta kehitetään yhtenä mereisen Helsingin keskeisistä luonto- ja virkistysalueista.

Yhdistyksen mielestä jatkotyö edellyttää kuitenkin muutoksia nykyiseen vaihtoehtoon, joka pahimmillaan vaarantaa saaren keskeisten erityisarvojen ja "luonteen" säilymisen.

Saaren saavutettavuuden parantamiseksi on syytä esitettyjen kevyen liikenteen siltojen sijasta miettiä vakavasti lauttaliikenteen kehittämistä. Esitetyt sillat tekevät alueen saavuttamisesta jopa "liian helppoa", mikä ennustettavasti johtaa virkistyskäytön hallitsemattomaan kasvuun ja siitä johtuvaan luontoalueiden liialliseen kulumiseen. Mikäli siltavaihtoehtojen suunnittelua jatketaan, on syytä arvioida niiden sosiaaliset ja ekologiset vaikutukset myös Ramsinniemen suunnalla.

Nykyisessä virkistysvaihtoehdossa (A) saareen kaavaillaan liikaa uutta, merkittävästi pinta-alaa vievää maankäyttöä ("Alueelle voidaan sijoittaa esim. tanssilava, kesäteatteri, noin 150 siirtolapuutarhamökkiä ja puutarhapalstojen määrää voidaan lisätä. Huvila-alueella kehitetään virkistys-, loma- ja matkailupalvelujen käyttöön"). Saaren rakentamaton maapinta-ala on sen verran rajallinen, että etenkin metsäisten luontoalueiden muuttamista muuhun käyttöön (olkoon se siirtolapuutarha-alue tai tanssilava) on syytä harkita tarkkaan ja sen suhteen on oltava maltillinen.

Osa esitetystä, vielä esimerkinomaisesta maankäytöstä mahtunee alueelle ilman merkittävää metsäisten alueiden sekä luonto- ja virkistysarvojen menetystä. Myös huvila-alueiden käytön kehittäminen ja tehostaminen on varteenotettava vaihtoehto.

Tulevassa kaavatyössä on joka tapauksessa syytä karsia virkistysvaihtoehdon ylimitoitettuja suunnitelmia, muun muassa 150 siirtolapuutarhamökin sekä kesäteatterin rakentamisen osalta.

Lisäksi virkistysvaihtoehtoa tulee täydentää riittävällä valikoimalla säilyttäviä ja suojelevia kaavamerkintöjä, sekä niitä yksilöivillä suunnittelu- ja suojelumääräyksillä.

Arvokkaiden luontoalueiden huomioinnista

Nähtävillä olevassa aineistossa kiinnittää kiusallista huomiota se, että Helsingin luontotietojärjestelmän Vartiosaarta koskevista olennaisista luontotiedoista puuttuvat keskeiset yhteenvedot ja yhteenvetokartat. Nyt esitetyistä vaihtoehdoista jokainen ohjaa muuttavaa maankäyttöä arvokkaiden luonto- ja lajistokohteiden päälle (vaikkakin eri laajuudessa).

Vaihtoehdon A (virkistysalue) esittelyssä todetaan, että "olemassa olevat luontokohteet, luontopolku ja laidunalueet säilyvät". Näin ei kuitenkaan tulisi tapahtumaan edes tässä vaihtoehdossa, sillä siirtolapuutarhaksi ja palstaviljelyalueeksi esitettyjen osa-alueiden alle jää mm. METSO-selvityksen arvometsiä.

Helsingin Luonnonsuojeluyhdistys ry

Vaikuttaa siltä, että kaavan tekijöillä on jo nyt näkemys siitä, mitä ovat ne Vartiosaaren “*olemassa olevat luontokohteet*”, jotka huomioidaan ja säilytetään, ja mitä ovat ne luontoarvot, joita ei oteta huomioon. Vastaavaa huomioitavien luontoarvojen harkitsemattoman tiukkaa seulontaa on havaittu viimeksi Itäisen saariston asemakaavaluonnoksessa, jossa on huomioitu säilyttävillä merkinnöillä vain luontotietojärjestelmän edustavuusluokan I kohteet.

Vartiosaaren edustavimmat kallioiset metsäalueet, rantalehdot sekä saarella sijaitsevan äärimmäisen uhanalaisen lajin esiintymispaikka tulisi esittää kaavassa SL-alueina tai vähintäänkin luo-alueina.

Olemassa olevien luontoselvitysten täydentämistarpeista ja tietojen huomioinnista

Vartiosaari on siinä mielessä poikkeuksellinen saari Helsingissä, että sen alueella on tehty myös ns. METSO-elinympäristöjen kartoitukset. Tässä selvityksessä alueelta on paikallistettu huomattava määrä arvokkaita kangas-, kallio- ja lehtometsiä. Lisäksi osalla aluetta on toteutettu kääpäselvitykset, jotka nekin ovat vahvistaneet tietopohjaa saaren vanhojen kangas- ja kalliometsien lajiston suojeluarvoista. Luontotietojärjestelmän muiden tietojen ja nyt tehtyjen lepakkoselvitysten jälkeen tietopohjaa alueen luontoarvoista voitaneen pitää yleiskaavan teon kannalta melko lailla riittävinä.

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys edellyttää, että nämä Helsingin luontotietojärjestelmän tiedot (myös METSO-selvityksen tulokset) esitetään kaavaluonnoksen kaavaselostuksessa asiallisella tavalla, jotta osallisilla on käytössään riittävä pohjatieto alueen luontoarvoista oman mielipiteenmuodostuksen tueksi. Yhdistys edellyttää myös, että kyseisissä selvityksissä hahmottuneet useamman lähekkäisen metsikkökuvion “luontoarvoryppäät” huomioidaan. Tämä on välttämätöntä määriteltäessä Vartiosaaren “olemassa olevia luontokohteita”.

Tehtävästä vaikutusarvioinnista

Tulevan vaikutusarvioinnin esittelyssä on nostettu esille yleiskaavan sisältövaatimusten lisäksi muutamia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) kohtia, Helsingin strategiaohjelma 2013-2016 sekä asumisen ja maankäytön ohjelma.

Tasapainoisen arvioinnin vuoksi esitettyjä maankäyttövaihtoehtoja tulisi tarkastella myös Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman (2008-2017) tavoitteita vasten.

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on myös useita merkittäviä suojelu- ja virkistysarvoja turvaamaan tarkoitettuja yleis- ja erityistavoitteita, joiden toteutumista on perusteltua arvioida Vartiosaaren kaltaisen, moneltakin osin ainutlaatuisen merellisen virkistys- ja luontoalueen kohdalla. Nyt näistä VAT:n tavoitteista on nostettu esille vain ne, jotka puoltavat lisärakentamista tai kevyen liikenteen verkostojen kehittämistä.

Helsingin Luonnonsuojeluyhdistys ry

Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen puolesta
19.6.2013 Helsingissä,

Jarmo Nieminen
puheenjohtaja

Johanna Kare-Haavisto
järjestösihteeri

Helsingin Luonnonsuojeluyhdistys ry